

1-2
09

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΕΝΩΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<http://mspv.primarymusic.gr/mspv/>

7^ο & 8^ο ΤΕΥΧΟΣ

ανταποκρίσεις

ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΒΑΘΜΙΔΑ

Η συμβολή του
εκπαιδευτικού υλικού
στην εκπαιδευτική
έρευνα και πράξη

ISSN 1790-773X

3ο Διεθνές Συνέδριο ΕΕΜΑΠΕ

Η συμβολή του εκπαιδευτικού υλικού στη σχολική πράξη: θεωρία και εφαρμογή στη Μουσική Εκπαίδευση

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΜΑΪΟΥ 2009, 18:30-20:00

ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ

Φιλοσοφία και Αξιοποίηση Ε.Υ.

Εισηγητές:

ΣΙΩΨΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΜΠΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΑΡΙΚΑΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Προεδρεύων:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η συνεδρία με τίτλο «φιλοσοφία και αξιοποίηση» διεξήχθη με τη συμμετοχή τεσσάρων ομιλητών, οι οποίοι, από διαφορετική σκοπιά ο καθένας, έθιξαν τα δεδομένα που έχουν προκύψει από τη νέα παγκοσμιοποιημένη κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα και που καλείται να διαχειριστεί η ελληνική δημόσια εκπαίδευση.

Η κα Αναστασία Σιώψη ανέπτυξε το θέμα «η μουσικολογία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα». Σκιαγραφώντας αρχικά τα χαρακτηριστικά που έχουν επικρατήσει στη σύγχρονη ευρωπαϊκή κοινωνία και που έχουν επιφέρει ένα ομογενοποιημένο μοντέλο καθημερινότητας στα διάφορα κράτη-μέλη, ανέδειξε το ρόλο της μουσικολογίας ως ένα ουσιαστικό παράγοντα προβολής των πολιτισμικών μας ιδιαιτεροτήτων, που μπορεί να συμβάλει στην εξυγίανση της απρόσωπα διαμορφούμενης σημερινής κοινωνίας.

Ο κος Θεόδωρος Γραμματάς ασχολήθηκε με το θέατρο στη σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία. Ορμώμενος από το

3ο Διεθνές Συνέδριο ΕΕΜΑΠΕ

Υπό την Αιγίδα του Υπουργείου
Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
και του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας.

Η συμβολή του εκπαιδευτικού υλικού στη
σχολική πράξη: θεωρία και εφαρμογή στη
Μουσική Εκπαίδευση

Η σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία καταδεικνύει διαρκώς την ανάγκη συμμετοχής των διδασκόντων στη διαμόρφωση εκείνων των συνθηκών, οι οποίες θα ενσωματώνουν, αφενός τις νέες τεχνολογίες, αφετέρου τη δημιουργία και τη χρήση του εκπαιδευτικού υλικού. Μέσω του 3ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Α.Π.Ε, επιχειρήθηκε η υποστήριξη και η ανάπτυξη θέσεων και προτάσεων, ενώ παράλληλα δόθηκε η ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς (όλων των ειδικοτήτων), επιστήμονες και ερευνητές να προβάλουν τις απόψεις τους και να προτείνουν καινοτόμες ιδέες σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας. Το 3ο Συνέδριο της Ε.Ε.Μ.Α.Π.Ε στόχευσε, τόσο στη βελτίωση της ποιότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, όσο και στη διευκόλυνση της πρόσβασης των μελών της σχολικής κοινότητας σε εκπαιδευτικό και σε πληροφοριακό υλικό σύγχρονων ερευνών και παραγώγων. Παράλληλα επαφή των συμμετεχόντων με παραγωγούς Ε.Υ τους εξοικείωσε με τη φιλοσοφία και τη μεθοδολογία παραγωγής και χρήσης του.

επιχείρημα ότι από τη φύση της η θεατρική τέχνη εμπεριέχει ποικίλα πολιτισμικά στοιχεία, υποστήριξε την ανάγκη καθιέρωσης του μαθήματος της θεατρικής αγωγής, ως μέσο διαμόρφωσης μιας νέας νοοτροπίας, που θα υιοθετεί τη διαφορετικότητα, αλλά θα αναδεικνύει και την ιδιαιτερότητα.

Ο κος Γιώργος Μπίκος εστίασε στη διαθεματική προσέγγιση με υλοποίηση πολύτεχνων προγραμμάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προκειμένου οι μαθητές να μνηθούν στη συνεργατική διαδικασία και στην έρευνα. Τέλος η κα Σαρικήκη, παρουσίασε μια εφαρμογή της θεωρίας της πολλαπλής νοημοσύνης του Gardner στο μάθημα της μουσικής. Οι τέσσερις ομιλητές είχαν ως κοινό τόπο τη δημόσια εκπαίδευση και μέσω των εισηγήσεών τους αναδείχθηκαν προβληματισμοί για την εφαρμογή μεθόδων, στις οποίες θα ενυπάρχουν οι νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική κοινωνία ως υποσυνόλου μιας ευρύτερης επικρατούσας παγκοσμιοποιημένης κοινωνικής αντίληψης.

Οφείλω να ξεχωρίσω την αρτιότητα λόγου, μεθοδολογίας και συγκρότησης της εισήγησης της κας Σιώπη, η οποία με σαφή και αναλυτικά στοιχεία συνέδεσε την αφετηρία των προβληματισμών της με τα τελικά συμπεράσματά της.

Αξιόλογη επίσης ήταν και η χωρίς χειρόγραφο ομιλία του κου Γραμματά, ο οποίος ανέδειξε το μακρύ δρόμο που έχει να διανύσει η ελληνική εκπαίδευση προς το στόχο της οργάνωσης και του εκσυγχρονισμού.

Η ομιλία του κου Μπίκου κινήθηκε στο πλαίσιο παρουσίασης της μεθόδου project, χωρίς κατά τη γνώμη μου να αναδείξει μια καινοτόμο εφαρμογή της ή ένα νέο προβληματισμό για τη χρήση της.

Τέλος, η κα Γεωργία Σαρικήκη, δεν κατόρθωσε κατά τη γνώμη μου να υλοποιήσει το στόχο του τίτλου της εισήγησής της, δηλαδή το συσχετισμό τύπων νοημοσύνης του Gardner και μουσικής, γεγονός που θα ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον αν είχε πραγματοποιηθεί.

ΣΑΒΒΑΤΟ 9 ΜΑΪΟΥ 2009, 9:30-11:00

Συνεδρίες

Music Education and Educators: A Global Interaction

Εισηγητές:

ERJA KOSONEN

PIRRKO RAANANEN

MICHAEL RAÚL BERG

MARIA-LIISA KRAFT

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ:

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΖΕΠΑΤΟΥ

Στη συνεδρία «Μουσική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικοί: Μια Παγκόσμια Διάδραση» μίλησαν τρία μέλη του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού του Πανεπιστημίου Jyväskylä της Φινλανδίας και ένας Ισπανός εκπαιδευτικός Μουσικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Η προσκεκλημένη ομιλήτρια, Dr. Erja Kosonen, έκανε μια ιστορική αναδρομή για το μάθημα της Μουσικής και την εκπαίδευση εκπαιδευτικών στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ανέφερε ότι η πρώτη Σχολή εκπαίδευσης δασκάλων ιδρύθηκε στο Jyväskylä, ότι το τραγούδι κατείχε κεντρική θέση στο μάθημα ενώ από τη δεκαετία του '70 δόθηκε περισσότερη σημασία στην οργανική εκτέλεση και ακρόαση μουσικής.

Η προσκεκλημένη επίκουρη καθηγήτρια Pirrko Raananen έδωσε ένα στίγμα του Mobile Learning, παρουσιάζοντας το σχεδιασμό και το παιδαγωγικό πλαίσιο του JamMo, ενός κινητού περιβάλλοντος μουσικής μάθησης και παιχνιδιού για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, που αποτελεί αυτόνομη συσκευή. Έχει λογισμικό για μουσική σύνθεση, δειγματοληψία και sequencing και εικονικά μουσικά όργανα και δυνατότητες διαδικτυακής και ad hoc σύνδεσης. Αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της συνεργατικής μουσικής δημιουργικότητας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης των παιδιών.

Ο Michael Raúl Berg παρουσίασε πρόγραμμα δραστηριοτήτων για μαθητές 6-7 ετών ενός Ισπανικού Δημοτικού Σχολείου με θέμα την Ελληνική μουσική. Το πρόγραμμα περιέλαβε τραγούδι, παίξιμο οργάνων, χορό και διαθεματικές συνδέσεις με άλλα μαθήματα με στόχο τη γνωριμία με την Ελληνικό πολιτισμό και την προώθηση του σεβασμού των διαφορετικών πολιτισμών. Υπήρξε συμμετοχή και άλλων δασκάλων του σχολείου και γονέων. Τα ερευνητικά ευρήματα έδειξαν ότι λόγω ομοιοτήτων μεταξύ Ελληνικής και Ισπανικής Μουσικής, οι μαθητές κατανόησαν διαφορές και ομοιότητες μεταξύ των δύο

παραδόσεων. Επίσης, έδειξαν μεγάλο ενθουσιασμό για την εκμάθηση Ελληνικών τραγουδιών.

Η Maria-Liisa Kraft παρουσίασε μια έρευνα για το κατά πόσο η μουσική κατάρτιση κατά τη διάρκεια των σπουδών τους υποστηρίζει Φιλανδούς εκπαιδευτικούς που εργάζονται πλέον σε σχολεία. Από 160 εκπαιδευτικούς, απόφοιτους του 2000 ή 2002, βρέθηκε ότι βοήθησε ιδιαίτερα η απόκτηση δεξιοτήτων σε μουσικά όργανα, πρακτική εναρμόνιση, τραγούδι κ.ά. Αναδείχθηκαν τομείς των σπουδών που πρέπει να βελτιωθούν και ότι οι προηγούμενες μουσικές σπουδές δεν καλύπτουν οπωσδήποτε τις απαιτούμενες δεξιότητες για τη σχολική τάξη.

Οι ερωτήσεις αφορούσαν τις ώρες διδασκαλίας του μαθήματος της Μουσικής στις δύο χώρες και το εάν διδάσκεται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση από γενικούς δασκάλους ή ειδικούς εκπαιδευτικούς Μουσικής. Συζητήθηκαν το ζήτημα του μη επαρκούς χρόνου για Μουσική στο ωρολόγιο πρόγραμμα και οι δυσκολίες όταν ο δάσκαλος δεν έχει επαρκή κατάρτιση ή άνεση σε μουσικές δραστηριότητες.

Οι παρουσιάσεις των εισηγητών έδωσαν τρόπους διαπραγμάτευσης της διάδρασης της μουσικής μέσα σε ομάδες και κοινότητες και τις δυνατότητες προέκτασης του περιβάλλοντος μουσικής μάθησης στην ευρύτερη ζωή των ατόμων.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Η μουσική αγωγή των κωφών και βαρήκων ατόμων: ιδιαιτερότητες της στη μουσική πράξη

Εισηγήτρια

ΜΑΡΙΑ ΦΙΛΙΑΝΟΥ

Ανταποκριτής:

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΡΗΣ

Η ειδική μουσική παιδαγωγική είναι ένα πεδίο το οποίο βρίσκεται σε αρχικά στάδια της ανάπτυξής του στην Ελλάδα. Μία βασική αιτία αυτής της κατάστασης έγκειται στην περιορισμένη και ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών μουσικής σε θέματα ειδικής αγωγής. Έτσι, ο εκπαιδευτικός μουσικής που καλείται να διδάξει στο χώρο της ειδικής αγωγής έρχεται συχνά αντιμέτωπος με διάφορα ερωτήματα και προκλήσεις στις οποίες αδυνατεί να ανταποκριθεί με επάρκεια. Μεταξύ αυτών, βασικά θέματα που προκύπτουν αφορούν την εξατομίκευση της διδασκαλίας βάσει των ιδιαιτεροτήτων του κάθε μαθητή, την προσαρμογή του μουσικού υλικού, αλλά και την κατανόηση των ψυχο-κοινωνικών διαστάσεων του μαθήματος της μουσικής.

Μέσα από μία προσπάθεια ανταπόκρισης σε αυτές τις σύγχρονες αναζητήσεις και προκλήσεις του χώρου της ειδικής μουσικής παιδαγωγικής, η κα Μαρία Φιλιάνου διοργάνωσε το εργαστήριο: «Η Μουσική Αγωγή των Κωφών και Βαρήκων Ατόμων: Ιδιαιτερότητές της στη Μουσική Πράξη». Βασισμένη στην πολυετή διδακτική της εμπειρία παιδιών με κώφωση και προβλήματα ακοής, η κα Φιλιάνου έκανε αρχικά μία σύντομη εισαγωγή στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (ΕΝΓ), ενώ στη συνέχεια ανέπτυξε μία σειρά θεμάτων σχετικά με τη διδακτική μεθοδολογία και τις στρατηγικές διδασκαλίας μουσικών τραγουδιών σε αυτές τις ομάδες παιδιών όπως αναφέρω επιγραμματικά παρακάτω:

- Ο τρόπος ένταξης της χρήσης της ΕΝΓ στη διδασκαλία τραγουδιών.
- Οι διάφοροι τρόποι διδασκαλίας του ρυθμού μέσα από τη χρήση της ΕΝΓ, αλλά και κιναισθητικών δραστηριοτήτων (π.χ. κίνηση στο χώρο ή παλαμάκια)
- Οι διάφοροι τρόποι συνδυασμού του ρυθμικού λόγου με τις ρυθμικές αξίες της μουσικής κατά τη διάρκεια διδασκαλίας, αλλά και εκτέλεσης μουσικών τραγουδιών.
- Τα κριτήρια επιλογής και ο τρόπος χρήσης των μουσικών οργάνων στην ομάδα παιδιών με προβλήματα ακοής.
- Τα βασικά βήματα που ακολουθούνται κατά τη διδασκαλία μουσικών τραγουδιών σε ομάδες ατόμων με προβλήματα ακοής (π.χ. με ποιο τρόπο διδάσκονται οι στίχοι στην ΕΝΓ, πως συνδυάζονται οι στίχοι με την εκτέλεση μουσικών οργάνων, κλπ).
- Η συμβολή της μουσικής εκπαίδευσης στην ανάπτυξη του λόγου και επικοινωνιακών

δεξιότητων σε παιδιά με προβλήματα ακοής.

Όλα τα παραπάνω παρουσιάστηκαν μέσα από βιωματικές δραστηριότητες οι οποίες κίνησαν τον ενθουσιασμό και το έντονο ενδιαφέρον των συμμετεχόντων, ενώ προσέφεραν χρήσιμες ιδέες για αντίστοιχες εφαρμογές στην εκπαιδευτική πράξη.

Το εργαστήριο της κας Φιλιάνου θεωρώ πως συνέβαλε ουσιαστικά στην ενημέρωση των συμμετεχόντων σε θέματα μουσικής εκπαίδευσης ατόμων με κώφωση και προβλήματα ακοής, ενώ παράλληλα πυροδότησε γόνιμο διάλογο στον χώρο της ειδικής μουσικής παιδαγωγικής. Ελπίζω στο άμεσο μέλλον να πραγματοποιηθούν παρόμοιες προσπάθειες.

Creafon - creative and cross disciplinary teaching with a new learning material

Εισηγητής:

MARKUS CSLOVJECSEK

Ανταποκρίτρια:

ΧΡΥΣΗ ΠΑΡΠΑΡΑ

Στο εργαστήριο παρουσιάστηκε το creafon, ένα σύνολο καρτών φτιαγμένων από πλαστικό εύκαμπτο υλικό, κάποιες από τις οποίες έφεραν ραβδώσεις σε όλη την επιφάνειά τους, πυκνότερες ή αραιότερες και άλλες καθόλου. Σκοπός της χρήσης του υλικού αυτού ήταν να χρησιμοποιηθεί με ποικίλους και διαφορετικούς τρόπους που αγγίζουν διαφορετικούς τομείς γνώσης:

Ανακάλυψη μέσω των αισθήσεων: Βλέπουμε, αγγίζουμε και εξερευνούμε το υλικό.

Μαθηματικά: Βρίσκουμε από πόσα και τι είδους κομμάτια αποτελείται και αναζητούμε διαφορετικούς τρόπους ταξινόμησής του.

Παιχνίδι: Μπορούμε να παίξουμε παιχνίδια όπως χαρτιά, ντόμινο, με κανόνες που μπορούν να συζητηθούν στην ομάδα. Το κάθε μέλος μπορεί να προτείνει κάποιο παιχνίδι και να διαμορφωθούν οι κανόνες από κοινού. Έτσι καλλιεργείται ταυτόχρονα η σκέψη, η πρωτοβουλία, η φαντασία και η συνεργασία μέσα σε μια ομάδα.

Μουσική: εξερευνούμε ηχητικά το υλικό. Μπορούμε να παράγουμε διαφορετικούς ήχους όταν σύρουμε ένα πλήκτρο πάνω σε κάποια σειρά καρτών, ανάλογα με τον αριθμό και την πυκνότητα των ραβδώσεων που υπάρχουν στην κάρτα. Οι ήχοι αυτοί μπορούν να αλλάξουν αν αλλάξουμε τη σειρά των καρτών. Το ηχητικό αποτέλεσμα είναι πολύ αδύναμης έντασης, και θα μπορούσε να ενισχυθεί με την τοποθέτηση των καρτών πάνω σε κάποιο είδους ηχείο.

Γλώσσα: η σειρά των ήχων μπορεί να αναπαράγει τους τονισμούς μιας γλωσσικής φράσης. Μπορούμε να προσπαθήσουμε να αναπαράγουμε τον τονισμό μιας συγκεκριμένης πρότασης, ή να δημιουργήσουμε δικές μας φράσεις βάζοντας τις κάρτες σε σειρά με διάφορους τρόπους.

Ο σκοπός της χρήσης αυτού του υλικού, σύμφωνα με τον δημιουργό του, είναι να ενισχυθεί η γνώση μέσα από την εμπλοκή διαφορετικών αισθήσεων, πεδίων και επιστημών. Η εφαρμογή του απαιτεί αρκετή νοητική εργασία, προσοχή, αυτοσυγκέντρωση και μια λεπτή κατανόηση ήχων και εννοιών. Μπορεί να υποθέσει κανείς ότι η ενασχόληση με το υλικό και τις ανάλογες δραστηριότητες μπορεί επίσης να διαμορφώσει μια πιο στοχαστική στάση. Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα πρόταση, η οποία κάτω από ειδικές συνθήκες και με τις κατάλληλες προϋποθέσεις μπορεί να δώσει ευκαιρίες για εξερεύνηση και διερεύνηση

ποικίλων δυνατοτήτων. Ειδικότερα για τη μουσική μπορεί να οδηγήσει σε μια καλύτερη κατανόηση μουσικών εννοιών, όπως και να συνδέσει χαρακτηριστικά της μουσικής (ένταση, ταχύτητα, ύψος) με αντίστοιχα της γλώσσας.

ΣΑΒΒΑΤΟ 10 ΜΑΪΟΥ, 12:30-14:00

Συνεδρίες

Σύγχρονη έρευνα και Εκπαιδευτικό Υλικό

Εισηγητές:

ΝΑΤΑΣΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΣΤΑΥΡΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΔΟΓΑΝΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΥΡΑΛΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΑΛΙΟΥ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΖΕΠΑΤΟΥ

Προεδρεύουσα:

ΜΑΡΙΑ ΕΥΠΑΤΡΙΔΟΥ

Στη συγκεκριμένη συνεδρία εξετάστηκαν ζητήματα που αφορούν στη φιλοσοφία και τη μεθοδολογία που διέπουν το σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού. Οι εισηγήσεις επικεντρώθηκαν στην παρουσίαση και κριτική θεώρηση των πορισμάτων σχετικών ερευνών που στοιχειοθετούν ένα ευρύ θεωρητικό πλαίσιο το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί στον αποτελεσματικό σχεδιασμό κατάλληλου Ε.Υ. και διδακτικών εγχειριδίων για τις ανάγκες του μαθήματος της μουσικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Παράμετροι όπως α) η διευκόλυνση της *σωματικής έκφρασης και συμμετοχής* στη διάρκεια του μαθήματος της μουσικής και η *εξασφάλιση του απαραίτητου χώρου* αποδεικνύονται σημαντικές για την αποτελεσματική εκμάθηση της μουσικής στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική βαθμίδα και β) η *ενεργός εμπλοκή των εκπαιδευτικών στη δημιουργία Ε.Υ.* ενισχύει τη δημιουργικότητα, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ανάπτυξη αποτελεσματικού μαθησιακού κλίματος/περιβάλλοντος και για το λόγο αυτό θεωρείται απαραίτητη.

Ταυτόχρονα, αναδείχθηκαν συγκεκριμένα προβλήματα που προκύπτουν όταν, μετά από ενδελεχή αξιολόγηση μουσικών εκπαιδευτικών παραγώγων (Ε.Υ.) τόσο από την Κύπρο όσο και την Ελλάδα αποδεικνύεται ότι κατά τον σχεδιασμό Ε.Υ., οι συντάκτες διδακτικών εγχειριδίων και οι δημιουργοί Ε.Υ. τείνουν να αγνοούν α) τα σχετικά ερευνητικά πορίσματα και β) τον κύριο αποδέκτη των παραγώγων τους, δηλαδή την εκπαιδευτική κοινότητα, τις ανάγκες δασκάλων και μαθητών και τις συνθήκες συνεργασίας τους. Απουσιάζουν τα κριτήρια βάσει των οποίων «κτίζεται» το Ε.Υ. Η λογοκεντρικότητα του Ε.Υ. εξακολουθεί να αποτελεί τον βασικό - μη αποτελεσματικό - άξονα δόμησης Ε.Υ. Ελλείπουν καλά παραδείγματα δημιουργίας και εφαρμογής κατάλληλου πολυτροπικού Ε.Υ., (το οποίο εκπηγάει από τη φύση και θεωρία της Αισθητικής Εκπαίδευσης και εν τέλει υπηρετεί επιτυχώς τους στόχους της). Υφίσταται ασυνέχεια μεταξύ Αναλυτικού Προγράμματος και διδακτικών εγχειριδίων. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Μουσικής στην Ελλάδα αν και καινούργιο, χρειάζεται επιστημονικά καθοδηγημένη επικαιροποίηση (καθώς

αποτελεί μετάφραση του κυβερνητικού Αναλυτικού Προγράμματος της Αγγλίας των αρχών της δεκαετίας του '90, το οποίο αποτέλεσε την *πρώτη διοικητική απόπειρα* για τη δημιουργία ενός ενιαίου μοντέλου - συγκεντρωτικής - εκπαίδευσης).

Δύο κύρια ερωτήματα προέκυψαν και συζητήθηκαν διεξοδικά: α) γιατί είναι σημαντικό - στο επίπεδο της προσχολικής αγωγής - τα παιδιά να παροτρύνονται από τον/την εκπαιδευτικό να φέρνουν μαζί τους στην τάξη για ακρόαση τη «δική τους μουσική» / την «αγαπημένη τους μουσική»; και β) ποια/ος είναι ο καταλληλότερη/ος για τη διδασκαλία της μουσικής στην προσχολική αγωγή - η/ο νηπιαγωγός ή ο/η εκπαιδευτικός ειδικότητας (μουσικός);

Τόσο η παρουσίαση των πορισμάτων, όσο και τοποθέτηση επί των εισηγήσεων κατέδειξαν ότι η διάθεση όλων των φορέων εκπαίδευσης για συνεχή επιστημονική ενημέρωση και ισότιμη συνεργασία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την προαγωγή της ποιότητας της μουσικής αγωγής σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Το Ε.Υ. μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά όταν καλύπτει με επιστημονική επάρκεια τις ανάγκες εκπαιδευτικών και μαθητών, διακρίνεται για «τη φιλικότητά του προς τον χρήστη» και εξελίσσεται μέσω «δημιουργικών πειραγμάτων» και ψύχραιμης αξιολόγησης.

Στρογγυλή τράπεζα

Διαπολιτισμική μουσική εκπαίδευση: εθνομουσικολογικές και ανθρωπολογικές διαστάσεις

Προεδρεύων:

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΒΟΥΡΑΣ

Τα τελευταία χρόνια γίνεται πολύ συχνά λόγος για την πολυπολιτισμική κοινωνία (multiculturalism), τη διαφορετικότητα και τις δυνατότητες ανάπτυξης ενός διαπολιτισμικού διαλόγου. Ωστόσο, η έντονη έμφαση στο διαπολιτισμό (interculturalism) γεννά ερωτήματα για το τι ουσιαστικά γίνεται προς την κατεύθυνση αυτή και πώς. Οι θεματικοί άξονες που θα απασχολήσουν τη στρογγυλή τράπεζα επικεντρώνονται πάνω στο ειδικότερο ζήτημα της σχέσης του διαπολιτισμού, της μουσικής και της εκπαίδευσης.

Για την εθνομουσικολογία, η μουσική αποτελεί έναν καθρέφτη της εκάστοτε κουλτούρας και ένα μέσο για να ερμηνεύσει κανείς όψεις της. Η παιδική ηλικία είναι ένας επίσης συμβολικός χώρος που αναπαράγει συμβολικές αξίες που σχετίζονται με την ελευθερία, την ταυτότητα, την αυτονομία και την αυθεντικότητα. Τα παιδιά μοιάζουν να αποτελούν ένα γεωγραφικό χώρο (children's geographies), μια κοινότητα (imagined community), που έχει όμως τη δικιά της αυθεντική κουλτούρα. Με την μετανάστευση, τα όρια των εθνών αναμειγνύονται και τα μέλη τους σχηματίζουν νέα έθνη, φαντασιακά και αυτά. Οι ομιλητές του πάνελ (Καθηγητές, συνεργαζόμενοι ερευνητές-μέλη του Εργαστηρίου) συζήτησαν, ο καθένας μέσα από την εμπειρία του και τη θεωρητική του σκοπιά, για την παιδική μουσική κουλτούρα, τη διαφορετικότητα στη μουσική εκπαίδευση, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτιστικής πολιτικής για τη μουσική και τα παιδιά στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο, τον ρόλο της εικόνας, τους θεάματος και του χορού στη λειτουργία της διαπολιτισμικής μουσικής εκπαίδευσης, την εθνογραφική προσέγγιση της μουσικής εκπαίδευσης και τις έννοιες της παράδοσης, της αυθεντικότητας και του παρελθόντος στην εκπαιδευτική πολιτική.

Εργαστήρια

Creative approaches to generalist teacher training in music

Εισηγήτρια:

SARAH HENNESSY

Ανταποκρίτρια:

ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΚΕΑ

Στο εργαστήριο με θέμα «Δημιουργικές Προσεγγίσεις για το Δάσκαλο Γενικής Παιδείας στην Εκπαίδευση της Μουσικής» η κα Sarah Hennesy προσπάθησε να αναπτύξει τη φαντασία των συμμετεχόντων με την ενεργό συμμετοχή τους σε μουσικές δραστηριότητες. Ο στόχος ήταν να τους εμπνεύσει ώστε στη διδασκαλία τους να ανακαλύψουν δικές τους προσεγγίσεις για την κατανόηση της μουσικής από μαθητές Δημοτικού αλλά και για την ανάπτυξη της μουσικής τους γνώσης σε όλα τα πεδία: ακρόασης, σύνθεσης, αυτοσχεδιασμού και εκτέλεσης.

Για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων χρησιμοποιήθηκαν: ανθρώπινες φωνές, ρυθμικές κινήσεις με τα σώματα, μεταλλόφωνα και ποτήρια διαφορετικών χρωμάτων. Στην αρχή αφού κάθισαν στο πάτωμα εκτέλεσαν με τα χέρια τους και τα ποτήρια το προτεινόμενο από την καθηγήτρια ρυθμικό μοτίβο. Αμέσως μετά, τους προέτρεψε να χωριστούν σε τρεις ομάδες και να κάνουν τεσσάρων ειδών δραστηριότητες, δίνοντάς τους η ίδια θέμα κάθε φορά. Στο τέλος κάθε δραστηριότητας τους προέτρεπε να αξιολογούν το αποτέλεσμα.

Στην **πρώτη δραστηριότητα**, πρότεινε να παραμείνουν καθισμένοι στο πάτωμα και αφού συνεργαστούν ν' ανακαλύψουν ρυθμικές κινήσεις της αρεσκείας τους χτυπώντας τα χέρια τους ή/και τα ποτήρια και βγάζοντας κι έναν ήχο με τις φωνές τους. Η τελευταία τους κίνηση θα ήταν να δώσουν το ποτήρι στο διπλανό τους.

Στη **δεύτερη δραστηριότητα**, μοίρασε μεταλλόφωνα στους συμμετέχοντες και τους ζήτησε, αφού κάνουν κύκλο, να επιλέξουν από μια νότα στο μεταλλόφωνο με την οποία θα παίζει ο καθένας αυτοσχεδιάζοντας διαφορετικά ρυθμικά μοτίβα. Ο ένας μετά τον άλλο θα έπρεπε, στη συνέχεια, να παίζει τη νότα του στο ρυθμό και με τον τρόπο ερμηνείας του πρώτου εκτελεστή. Δύο συμμετέχοντες, με τυχαία επιλογή, θα έκαναν παύση όταν θα ερχόταν η σειρά τους.

Στην **τρίτη δραστηριότητα**, η εισηγήτρια έκανε το *μαέστρο* διευθύνοντας τους συμμετέχοντες ανά ομάδες. Κάθε ομάδα, δεχόταν υποδείξεις από την εισηγήτρια για το πότε και με ποιο τρόπο θα έπαιζαν τις νότες των μεταλλόφωνων που αντιστοιχούσαν στην καθεμιά. Αν και οι νότες δεν «συμφωνούσαν» πάντα μεταξύ τους, έμφαση δινόταν στο ρυθμό, την ένταση και τον τρόπο παιχνιδιού των συμμετεχόντων. Στη συνέχεια, τη θέση του μαέστρου, πήρε κάποιος από τους συμμετέχοντες.

Στην τέταρτη και δυσκολότερη δραστηριότητα διάρκειας 20-30´´ ο κάθε συμμετέχων συνεργάστηκε με τα μέλη της ομάδας του συνθέτοντας και εκτελώντας διαφορετικές μελωδίες, αξιοποιώντας τα μεταλλόφωνα και τα σώματά τους ως «ελβετικά ρολόγια». Τα «ρολόγια» άλλοτε δούλευαν στην ώρα τους και άλλοτε ήταν χαλασμένα, γι´ αυτό και τα μεταλλόφωνα απέδιδαν με μίμηση ανάλογα τη λειτουργία τους.

Όλοι απόλαυσαν πραγματικά την ενεργό συμμετοχή τους στο εργαστήριο και ένιωσαν ότι αποκόμισαν σημαντικές ιδέες για την πραγματοποίηση παρόμοιων δραστηριοτήτων με τους μαθητές τους στην τάξη.

Διδάσκοντας θεωρία, τραγούδι και μουσικά όργανα ευχάριστα και δημιουργικά. Ιδέες, ρεπερτόριο, ασκησιολόγιο

Εισηγήτρια:

ΧΡΥΣΑ ΚΙΤΣΙΟΥ

Ανταποκριτής:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Στο εργαστήριο με θέμα «Διδάσκοντας θεωρία, τραγούδι και μουσικό όργανο ευχάριστα και δημιουργικά: ιδέες, ρεπερτόριο, ασκησιολόγιο», η εισηγήτρια κα Κίτσιου Χρύσα, προσπάθησε να διερευνήσει νέες πρακτικές του αντικειμένου της θεωρίας της μουσικής, που θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας διδασκαλίας ευχάριστης και δημιουργικής. Η παροχή κινήτρων για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών, καθώς και η εισαγωγή νέου τύπου ασκήσεων για τη μετατροπή του συγκεκριμένου γνωστικού πεδίου σε ένα βιωματικό μουσικό μάθημα, αποτέλεσε τον κεντρικό άξονα της εισήγησής της.

Στην αφετηρία του σχεδιασμού της, η ομιλήτρια επικαλέστηκε τη «*συγκίνηση*» ως το βασικότερο παράγοντα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ο οποίος ευθύνεται σε σημαντικό βαθμό για την ενεργοποίηση της δημιουργικότητας των μαθητών, ώστε να διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες που θα επιφέρουν μια ισόρροπη και λειτουργική διεξαγωγή του ομαδικού μαθήματος. Ο σχεδιασμός της εν λόγω παρουσίασης, ακολούθησε μια καλά δομημένη πορεία, η οποία περιελάμβανε αρχικά τους στόχους που πρέπει να τεθούν από το διδάσκοντα, ώστε να προκληθεί η συμμετοχή των μαθητών, στην εξέλιξη της οργάνωσης του υλικού, και τελικά τα μέσα-είδη ασκήσεων, με τα οποία θα αφομοιωθεί το γνωστικό αντικείμενο. Αναφερόμενος στις ασκήσεις θέλω να παρατηρήσω ότι η σειρά τους, καθώς και το είδος τους, συντείνουν σε μια οργανωμένη μέθοδο, που στοχεύει στην πρόσκτηση βασικών μουσικών γνώσεων από πλευράς μαθητών, δηλαδή:

- τη ρυθμική καλλιέργεια, που περιλαμβάνει την αντίληψη του παλμού, την εκτέλεση και κατανόηση ρυθμικών σχημάτων και το ρυθμικό αυτοσχεδιασμό,
- τη μελωδική καλλιέργεια που περιλαμβάνει το τραγούδι και την καλλιέργεια της ακοής και τέλος
- την εισαγωγή στο πεδίο της ερμηνείας, που υλοποιείται μέσω του μαθήματος «*τραγούδι - συνοδεία*», το οποίο κινείται σε μια πληθώρα σύγχρονων, αλλά και παραδοσιακών στυλ.

Ένα επί πλέον θετικό στοιχείο, ήταν η συμμετοχή του ακροατηρίου, το οποίο η εισηγήτρια, κατόρθωσε να το διατηρήσει σε μια συνεχή δράση, υλοποιώντας βιωματικά τις προτάσεις της, γεγονός που κατά τη γνώμη μου καταδεικνύει και την πρακτική αξία του εγχειρήματός της. Καταλήγοντας θέλω να αναφέρω ότι η κα Κίτσιου αντιπαρατέθηκε με ένα παραδοσιακό γνωστικό αντικείμενο, αλλά ο τρόπος που το χειρίστηκε ανέδειξε κατά τη γνώμη μου, μια νέα οπτική στον τρόπο διδασκαλίας του. Αυτό που μένει, είναι να αποδειχθεί και στην πράξη η λειτουργία του, όταν δοκιμαστεί ως μεθοδολογικό εργαλείο από τους διδάσκοντες που θα το εφαρμόσουν.

Η δημιουργία ενός παιδικού μιούζικαλ: με χορό και μουσική, από την τάξη στη σκηνή.

Εισηγήτρια:

ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΚΑΒΒΑΔΑ

Ανταποκρίτρια:

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΡΒΑΝΙΤΑΝΤΩΝΗ

Ένα βιωματικό εργαστήριο πρακτικών δραστηριοτήτων με στόχο τη δημιουργία και την παρουσίαση ενός μιούζικαλ για τη σκηνή του σχολείου από παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και την ενεργή συμμετοχή τους στη διαμόρφωση του σεναρίου, τη σκηνοθεσία, τη σκηνογραφία, την ενδυματολογία και κυρίως τη μουσική επιμέλεια και κινησιολογία του τελικού τους έργου. Το εργαστήριο βασίστηκε στην πλοκή του μελοποιημένου παραμυθιού της εισηγήτριας «Η γοργόνα και το μαγικό κοχύλι» των εκδόσεων Διάπλαση και υλοποιήθηκε σε τρία στάδια.

Στο πρώτο στάδιο, η συντονίστρια, με προβολή σχετικού οπτικοακουστικού υλικού, έκανε συνοπτική παρουσίαση και αξιολόγηση των πρακτικών δραστηριοτήτων με παραδείγματα εφαρμογής τους σε σχολεία και άλλους καλλιτεχνικούς χώρους. Η παρουσίαση ολοκληρώθηκε με σύντομη αναφορά στο εκπαιδευτικό υλικό, στο οποίο έχουν δημοσιευτεί αυτές οι πρακτικές προτάσεις - δραστηριότητες.

Το δεύτερο στάδιο, το μεγαλύτερο σε διάρκεια και το πιο ουσιαστικό για το εργαστήριο, στηρίχτηκε στη βιωματική εμπύχωση ενδεικτικών δραστηριοτήτων. Μέσα από ένα παιχνίδι γνωριμίας δημιουργήθηκε η κατάλληλη ατμόσφαιρα προσέγγισης των συνέδρων και εισαγωγή τους στο θέμα του εργαστηρίου. Συνδυάζοντας όλες τις τέχνες και μέσα από την αφήγηση του παραμυθιού οι σύνεδροι οδηγήθηκαν διαδοχικά σε έναν ομαδικό κινητικό, μουσικοκινητικό και εικαστικό αυτοσχεδιασμό και τη δραματοποίηση επιλεγμένων σκηνών, μέσα από παιχνίδια με το σώμα και τη φωνή. Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε ομάδες και μέσω καθοδηγούμενου σωματικού αυτοσχεδιασμού και αξιοποίησης φροντιστηριακών αντικειμένων, δημιούργησαν χορογραφίες συγκεκριμένων τραγουδιών του έργου, παρουσιάζοντας στο τέλος η κάθε ομάδα τη δική της. Επόμενη δραστηριότητα ήταν η ομαδική δημιουργία σκηνικού με απλές εικαστικές τεχνικές και αυτοσχέδιων κουστουμίων με απλά, οικονομικά ή και άχρηστα υλικά. Κατόπιν, ανά τετράδες μελοποίησαν ένα τραγούδι και επεξεργάστηκαν τη μουσική επιμέλεια του έργου, την ηχητική σύνθεση -ηχητική επένδυση, χρησιμοποιώντας απλά κρουστά και αυτοσχέδια μουσικά όργανα. Το βιωματικό μέρος ολοκληρώθηκε με αξιοποίηση τεχνικών εμπνευσμένων από άλλες μορφές τέχνης, όπως το κουκλοθέατρο, παρουσιάζοντας μία σκηνή της ιστορίας

με δαχτυλόκουκλες και άλλα υλικά.

Στο τρίτο και τελευταίο στάδιο και πιο συνοπτικό, λόγω πίεσης χρόνου, δόθηκαν ιδέες, πρακτικές και ερεθίσματα εφαρμογής δραστηριοτήτων στη σχολική πράξη και έγινε σύντομη συζήτηση και αξιολόγηση του εργαστηρίου .

Το εργαστήριο είχε ενδιαφέρον και ενεργοποίησε δυναμικά όλους τους συμμετέχοντες. Αυτή καθ' αυτή η βιωματική διαδικασία κατέδειξε τη δυνατότητα συνεργασίας των δασκάλων και νηπιαγωγών με όλους τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων. Τέλος, δόθηκε έμφαση στην ίδια τη διαδικασία και όχι τόσο στο τελικό της αποτέλεσμα αφού σημαντικότερη είναι η ενεργοποίηση των παιδιών και η δυνατότητα έκφρασής τους και δημιουργικότητά τους παρά μια «καλή» τελική παρουσίαση σε μια σχολική εκδήλωση.

Greek Association of Primary Music Education Teachers e-Courses for Life Long Learning: Introducing the forthcoming e- Training on Project Method and Collaborative Creativity for Music Teachers

Εισηγητής:

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΜΠΥΛΗΣ

Ανταποκρίτρια:

ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Στο εργαστήριο αρχικά παρουσιάστηκαν οι στόχοι και η μεθοδολογία ενός προγράμματος διαδικτυακής επιμόρφωσης στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης, καθώς και οι λόγοι επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη συνεργατική δημιουργικότητα. Παρουσιάστηκαν ακόμα οι στόχοι της σχεδίασης και υλοποίησης Διαθεματικών Σχεδίων Εργασίας.

Ακολούθησε η εισαγωγική εφαρμογή του προγράμματος διαδικτυακής επιμόρφωσης *Introducing the forthcoming GAPMET e-Courses on Project Method and Collaborative Creativity for Music Teachers* μέσα από την πλατφόρμα διαχείρισης μάθησης Moodle. Αναπτύχθηκαν οι στόχοι του προγράμματος δηλ. η δημιουργική συνεργασία με συναδέλφους από διάφορα μέρη του κόσμου και της Ελλάδας, η αξιοποίηση των ΤΠΕ για το σχεδιασμό και υλοποίηση Διαθεματικών Σχεδίων Εργασίας και η ενεργή συμμετοχή σε Διαδικτυακές Κοινότητες Πρακτικής. Οι συμμετέχοντες εγγράφηκαν στο περιβάλλον, πλοηγήθηκαν στις πηγές που προτείνει και συμμετείχαν ενεργά σε forum, όπου αναπτύχθηκαν προβληματισμοί σχετικά με τη Μουσική εκπαίδευση, τις ΤΠΕ και το e-learning και υπήρξε σημαντική αλληλεπίδραση.

Οι ερωτήσεις που προέκυψαν για συζήτηση από τους συμμετέχοντες (πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων -δημοσιεύσεων- στο forum) αφορούν κυρίως προβληματισμούς για τα θέματα του προγράμματος διαδικτυακής επιμόρφωσης και έγιναν οι εξής προτάσεις:

- Η εφαρμογή και η σπουδαιότητα των Η/Υ στο μάθημα της μουσικής.
- Εφαρμογή καθιερωμένων φιλοσοφικών θεωριών στη σχολική πράξη με βάση τα νέα διδακτικά πακέτα μουσικής.
- Η διδασκαλία της μορφολογίας της μουσικής στην Α΄ και Β΄ δημοτικού. Δραστηριότητες και έργα για ακρόαση.
- Επίδραση και υποστήριξη της Τέχνης στη διδασκαλία των Μαθηματικών.
- e-learning στην Ειδική Αγωγή: προκλήσεις και δυνατότητες.
- Τα σύγχρονα μουσικά ρεύματα και οι ανθρωπολογικές και σημειολογικές τους διαστάσεις.
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης.

Η παρουσίαση του εργαστηρίου συνέβαλε στην ανάπτυξη του επιστημονικού διαλόγου και της εκπαιδευτικής πράξης γνωρίζοντας στους συμμετέχοντες τις έννοιες της δημιουργικότητας και συνεργατικής δημιουργικότητας, φέρνοντας τους σε μια πρώτη επαφή με το πρόγραμμα και το περιβάλλον της διαδικτυακής επιμόρφωσης και τα πλεονεκτήματά του και τέλος αναπτύσσοντας τους στόχους της σχεδίασης και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της υλοποίησής του.

ΣΑΒΒΑΤΟ 10 ΜΑΪΟΥ 2009, 16:15-18:00

Συνεδρία

Το Εκπαιδευτικό Υλικό. Ζητήματα μεθοδολογίας και σχεδιασμού

Εισηγητές:

MARIA DEL ROSARIO CASTANON-RODRIGUEZ
M'UTASEM ADILEH – FATIMA ADILEH
KATRI-HELENA RAUTIAINEN
ΑΛΕΞΙΑ ΚΑΠΡΑΒΕΛΟΥ
ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΕΠΑΤΟΥ – ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΑΡΟΥΜΠΑΛΗ

Προεδρεύουσα:

ΣΟΦΙΑ ΜΠΑΛΚΑ

Η απογευματινή Συνεδρία του Σαββάτου περιλάμβανε έξι άκρως ενδιαφέρουσες εισηγήσεις προσεγγίζοντας ποικιλότητα την καίρια θεματική ενότητα της μεθοδολογίας και του σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού.

Στην πρώτη εισήγηση η Ισπανίδα Maria del Rosario Castanon-Rodriguez, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Valladolid, παρουσίασε μία καινοτόμο παιδαγωγική μέθοδο εισαγωγής στη μουσική γλώσσα για την προσχολική αγωγή (ηλικίες 3-5 ετών), βασισμένη σε δύο προτάσεις: διασύνδεση με την εξελικτική διαδικασία ανάγνωσης και γραφής και χρήση ειδικού προγράμματος στον υπολογιστή. Το πρόγραμμα, ελκυστικό για τις εν λόγω ηλικίες και ευέλικτα σχεδιασμένο για χρήση σε διαφορετικές συνθήκες, βασίζεται στη δημιουργική διαδραστικότητα, ενώ συνολικά η προσβάσιμη στο διαδίκτυο μέθοδος έγκειται στη χρήση στοιχείων της αισθητηριακής ανάπτυξης σε συσχετισμό με τα χρώματα για τη διάκριση στοιχείων της μουσικής.

Η διαθεματική έρευνα των Παλαιστίνιων καθηγητών M'utasem και Fatima Adileh προτείνει τη χρήση μουσικής και τραγουδιών στη διδασκαλία της αγγλικής ως ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως τον καλύτερο δυνατό, εναλλακτικό και αποτελεσματικό τύπο εκπαιδευτικού υλικού. Με αυτό τον τρόπο διδασκαλίας οι μαθητές εξοικειώνονται με την γλώσσα στην αυθεντική της μορφή, αλλά και με την κουλτούρα γενικότερα, απρόσκοπτα και άμεσα, ενώ το μάθημα αποκτά ζωντάνια, δημιουργικότητα, φαντασία.

Το αγγλόφωνο μέρος της συνεδρίας ολοκληρώθηκε με την προσέγγιση της Katri-Helena Rautiainen η οποία εξιστόρησε την εξέλιξη μεθόδων διδασκαλίας τραγουδιού και εκπαιδευτικού υλικού σε παιδαγωγική ακαδημία και δημοτικό σχολείο της Φιλανδίας κατά τα έτη 1863-1969.

Στη συνέχεια η Αλεξία Καπραβέλου μίλησε για την εφαρμογή εκπαιδευτικών

δραστηριοτήτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με επίκεντρο ακροάσεις διαφόρων ειδών αφρικανικής μουσικής που ωθούν τους μαθητές σε διερεύνηση μουσική και πολιτισμική στην κατεύθυνση της πολυπολιτισμικής συνειδητοποίησης.

Η μεθοδολογία αξιοποίησης του ηχητικού εκπαιδευτικού υλικού και συγκεκριμένα των CD που συνοδεύουν τα βιβλία της Ε' δημοτικού αναπτύχθηκε από τις συγγραφείς του διδακτικού πακέτου Κατερίνα Αποστολίδου και Χρυσάνθη Ζεπάτου. Στην ιδιαίτερα χρήσιμη για όλους τους εκπαιδευτικούς μουσικής εισήγηση αναφέρθηκαν τα κριτήρια επιλογής του ηχητικού υλικού, η διδακτική στοχοθεσία και οι τρόποι ένταξής του σε ένα βιωματικό, εργαστηριακό, διερευνητικό και διαθεματικό μάθημα μέσω του οποίου οι μαθητές αποκτούν γνώσεις, δεξιότητες, δημιουργικότητα, μουσικό λεξιλόγιο, κριτική σκέψη και αισθητικό κριτήριο.

Οι εισηγήσεις ολοκληρώθηκαν με τη διδακτική πρόταση χρήσης δημοφιλούς μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση από την Ευγενία Καρούμπαλη. Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί εργαλείο για την απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανότητας αξιολόγησης κι επιλογής.

Κατά το κλείσιμο των εργασιών της συνεδρίας εκφράστηκε το ενδιαφέρον του κοινού με την υποβολή ερωτήσεων διευκρινιστικού χαρακτήρα και αναζήτησης επιπρόσθετων πληροφοριών από τους ομιλητές, ενώ η συζήτηση που ακολούθησε εξάντλησε επιτυχώς τα χρονικά όρια του προγράμματος.

Στρογγυλή τράπεζα

Μουσική στο σχολείο και Μουσική Εκπαίδευση

Εισηγητές:

SARAH HENNESSY

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΖΑΡΗΣ

Προεδρεύουσα:

ΜΑΡΙΑ ΑΡΓΥΡΙΟΥ

Οι παρουσιάσεις των κεντρικών ομιλητών, εστίασαν στον προβληματισμό που κυριαρχεί για τη Μουσική Παιδαγωγική επί του παρόντος. Τις σκέψεις και τις τοποθετήσεις των ομιλητών ενίσχυσαν παραδείγματα που ανέφεραν οι ομιλητές σχετικά με προσπάθειες εκπαιδευτικών για έρευνα και καλές πρακτικές.

Επιπλέον, τόσο ζητήματα επικοινωνίας και συντονισμού των φορέων όσο και θέματα σχεδιασμού προγραμμάτων σπουδών Μουσικής για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, απασχόλησαν το κοινό και τους συμμετέχοντες ομιλητές, αποτελώντας σημεία που αναζητούν βαθιές τομές στην εκπαιδευτική πολιτική και επιδιώκουν καθολική συμμετοχή.

Εργαστήρια

Maths by music - music by maths. Impulses to sounding mathematics lessons

Εισηγητής:

MARKUS CSLOVJECSEK

Ανταποκρίτρια:

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΠΕΡΑΚΑΚΗ

Ενώ η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (μουσικών και μη) αποδέχεται τη σύνδεση Μουσικής και Μαθηματικών, στη διδακτική πράξη συναντώνται δυσκολίες. Στο εργαστήριο αυτό παρουσιάστηκε ένας ιδιαίτερα ενδιαφέρον και κατανοητός τρόπος σύνδεσής τους, τόσο από τους εκπαιδευτικούς της μουσικής όσο και από τους δασκάλους που συμμετείχαν. Η πρόταση του Markus Cslovjecsek βασίζεται στη μάθηση μέσω της διερεύνησης, της επίλυσης προβλήματος και της εμπειρίας. Μαθηματικές ενότητες όπως: η ακολουθία των αριθμών, η ταξινόμηση, η προπαίδεια, το ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο, ο χρόνος, η διάρκεια και οι μαθηματικές ακολουθίες μπλέκονται με τα τραγούδια, τα ρυθμικά παιχνίδια και την κίνηση. Με τον τρόπο αυτό κατανοούνται βιωματικά μαθηματικές έννοιες, που αποτελούν τη βάση για την εμπέδωση νέων εννοιών τα επόμενα σχολικά χρόνια. Ταυτόχρονα και συχνά ασυνείδητα, οι μαθητές εμπλέκονται σε μουσικές δραστηριότητες που καλλιεργούν την ακοή, το συγχρονισμό, την αίσθηση του ρυθμού, την κίνηση στο χώρο. Μερικές από τις δραστηριότητες που έλαβαν χώρα στο εργαστήριο είναι οι παρακάτω:

A) Χωρίζουμε ένα μελωδικό μουσικό όργανο (στη συγκεκριμένη περίπτωση ένα ξυλόφωνο) στους βαθύς, ψιλούς και «μέτριους» ήχους (ούτε πολύ ψιλούς ούτε πολύ βαθύς). Ο εκπαιδευτικός, αρχικά, και έπειτα οι μαθητές διαλέγουν τυχαία ένα τριψήφιο αριθμό και τον χωρίζουν σε μονάδες δεκάδες και εκατοντάδες. Ο διαχωρισμός αυτός συνδέεται με τις περιοχές τονικού ύψους του οργάνου: μονάδες - βαθύς ήχος, δεκάδες - «μέτριος» ήχος, εκατοντάδες - ψιλός ήχος. Τα χτυπήματα στις αντίστοιχες περιοχές του οργάνου δηλώνουν και τον αριθμό που αντιστοιχεί στις μονάδες, δεκάδες και εκατοντάδες. Οι μαθητές καλούνται να βρουν τον επιλεγμένο αριθμό.

B) Τοποθετούμε την παλάμη του δεξιού χεριού μας πάνω από το δεξί μας γόνατο ψηλότερα από αυτό (να μην ακουμπά στο γόνατο) ενώ το αριστερό μας χέρι ακουμπά στο γόνατο. Με το αριστερό χέρι χτυπάμε μια φορά την παλάμη και μία το γόνατο (πάνω κάτω). Σε κάθε χτύπημα λέμε και από έναν αριθμό (μετράμε: 1,2,3...). Στη συνέχεια, λέμε δυνατά μόνο τους ζυγούς αριθμούς (2,4,6 ...), έπειτα μόνο τους μονούς (1,3,5...) και μετά ανά τρεις (3,6,9...). Μπορεί να φαίνεται απλό, αλλά απαιτεί απόλυτη συγκέντρωση και συγχρονισμό φωνής και χεριού, γιατί τα χτυπήματα δεν ταιριάζουν πάντα με τον τόπο χτυπήματος (π.χ. όταν λέω 1,3 ... χτυπάω το γόνατο πάντα, ενώ όταν λέω 3,6... χτυπάω μία το γόνατο μία την

παλάμη).

Η πρόταση του **Markus Cslovjeczsek** εισάγει τους μαθητές στον τρόπο δομής των Μαθηματικών και της Μουσικής, πέρα από αυστηρούς κανόνες και αξιώματα, ενεργοποιώντας τη σκέψη τους. Σημαντικό τέλος, είναι ότι η εφαρμογή της πρότασης αυτής δεν προϋποθέτει βαθιά γνώση Μουσικής και Μαθηματικών από τον εκπαιδευτικό, καταρρίπτοντας έτσι, και η κύρια αιτία μη ενασχόλησης μας με τη διαθεματική προσέγγιση Μουσικής και Μαθηματικών.

Λύραυλος: Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για την Αρχαία Ελληνική Μουσική.

Διαδραστικές εφαρμογές 30 ανακατασκευασμένων μουσικών
οργάνων για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Εισηγητές:

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΕΦΟΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΤΕΦΟΣ

Ανταποκρίτρια:

ΧΡΥΣΗ ΠΑΡΠΑΡΑ

Το εργαστήριο αποτελούσε παρουσίαση του προγράμματος του Λύραυλου για τα σχολεία με σκοπό τη γνωριμία των παιδιών με τα αρχαία ελληνικά όργανα και την αρχαία ελληνική μουσική. Οι υπεύθυνοι του προγράμματος επιθυμώντας να ζωντανέψουν την αρχαία ελληνική μουσική μπροστά στους μαθητές, χρησιμοποιούν ποικίλα και πολυαισθητηριακά ερεθίσματα: την εικόνα (ανακατασκευασμένα αρχαία ελληνικά όργανα, προβολή διαφανειών με αρχαίες παραστάσεις από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό βίο των αρχαίων Ελλήνων), τον ήχο (μουσική παιγμένη με τα όργανα αυτά), αρχαίους ελληνικούς μύθους και ιστορίες σχετικές με τη μουσική και τη λειτουργία της στην αρχαία Ελλάδα και σύντομες δραματοποιήσεις. Όλα τα παραπάνω συνδυάζονται με πληροφορίες για την ιστορία, τη χρήση και την κατασκευή των οργάνων τα οποία τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να δουν και να αγγίξουν από κοντά στο τέλος της παρουσίασης.

Η μουσική είχε κεντρικό ρόλο στην παρουσίαση. Εκτελέστηκαν αποσπάσματα σωζόμενων αρχαίων ελληνικών μουσικών έργων και έγινε προσπάθεια να συνδεθούν τα αρχαία ελληνικά μουσικά όργανα και της αρχαίας ελληνική μουσικής με τα παραδοσιακά νεοελληνικά όργανα και τις αντίστοιχες μουσικές. Έτσι παίχθηκαν μελωδίες σε αρχαία ελληνικά όργανα βασισμένες σε τρόπους της αρχαίας και της νεότερης ελληνικής μουσικής παράδοσης. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης παραδοσιακά όργανα όπως η γκάιντα, το νταούλι και ο ζουρνάς, για να αναδειχθεί η συνέχεια στην ελληνική μουσική.

Τα όργανα που χρησιμοποιήθηκαν ανήκουν σε όλες τις οικογένειες οργάνων (έγχορδα, πνευστά και κρουστά). Το γεγονός ότι ο παρουσιαστής του προγράμματος είναι και ο κατασκευαστής τους, βοήθησε στο να είναι πιο ζωντανή και λεπτομερής η περιγραφή των υλικών, των τρόπων κατασκευής και παιξίματος των οργάνων. Οι συμμετέχοντες θέλησαν να μάθουν πώς έγινε η ανακατασκευή των οργάνων αυτών και πήραν την απάντηση πως έγινε βάσει της μελέτης των σωζόμενων υπολειμμάτων αρχαίων οργάνων, παραστάσεων μουσικών οργάνων σε αρχαία αγγεία, γλυπτά, ανάγλυφα, νομίσματα και από φιλολογικές πηγές.

Οι συμμετέχοντες παρακολούθησαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την παρουσίαση η οποία ήταν πολύ ευχάριστη, ζωντανή και επικοινωνιακή, διέθετε χιούμορ και διανθίζονταν με πολλές πληροφορίες για διάφορες πτυχές της μουσικής και της ζωής στην Αρχαία Ελλάδα. Το όλο πρόγραμμα με το συνδυασμό των μέσων που χρησιμοποιούνται και κυρίως με την αμεσότητα της παρουσίασης μπορεί να αποτελέσει μια ωραία εισαγωγή των παιδιών στην αρχαία ελληνική μουσική και να προκαλέσει το ενδιαφέρον και την περιέργειά τους για περαιτέρω εξερεύνηση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΜΑΪΟΥ 2009, 9:30-11:00

Συνεδρίες

Το μουσειακό εκπαιδευτικό υλικό και εφαρμογές του στη μουσική εκπαίδευση

Ενότητα 1

Εισηγητές:

ΑΜΑΛΙΑ ΤΣΙΤΟΥΡΗ, ΠΟΠΗ ΚΥΡΔΗ

ΚΟΡΝΗΛΙΑ ΧΑΤΖΗΣΛΑΝΗ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΖΙΜΑΣ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΖΑΜΟΥΡΑΝΗ

Π. ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Προεδρεύουσα:

ΑΜΑΛΙΑ ΤΣΙΤΟΥΡΗ

Η κα Τσιτούρη τόνισε την ερμηνευτική διάσταση των εκπαιδευτικών δράσεων για την πολιτιστική κληρονομιά στην Ελλάδα, παρουσίασε τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά, αναφέρθηκε στους στόχους και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την εκπαιδευτική αξιοποίηση των «μουσειακών αντικειμένων».

Η κα Κύρδη κατέδειξε με ευφάνταστο τρόπο την πληθώρα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων που μπορούν να υιοθετηθούν, αλλά και τις πολλαπλές δυνατότητες που προσφέρουν μουσειακά αντικείμενα από διαφορετικές ιστορικές περιόδους για την υποστήριξη του μαθήματος της μουσικής αγωγής.

Η κα Χατζηασλάνη παρουσίασε τη μουσειοσκευή του ΥΠΠΟ «Αρχαία Ελληνικά Μουσικά Όργανα», την εξέλιξή, το περιεχόμενο και τον τρόπο διακίνησης της, καθώς και προτάσεις αξιοποίησης του δανειστικού αυτού υλικού από τους εκπαιδευτικούς σε μουσειακούς χώρους ή στη σχολική τάξη.

Ο κος Βαζίμας αναφέρθηκε στον τρόπο με τον οποίο αξιοποιήθηκε η μουσειοσκευή «Αρχαία Ελληνικά Μουσικά Όργανα» στο πλαίσιο του ολοήμερου προγράμματος του 145^{ου} Δ.Σ. Αθηνών, παρουσιάζοντας τις συζητήσεις και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που οργανώθηκαν με αφορμή τη μουσειοσκευή.

Η κα Τζαμουράνη παρουσίασε το περιεχόμενο της μουσειοσκευής του ΥΠΠΟ «Οι μουσικές της Ελλάδας μέσα από το θέατρο σκιών», τις προτεινόμενες δραστηριότητες για την αξιοποίησή της, καθώς και τις διαθεματικές - διαπολιτισμικές προσεγγίσεις που επιτρέπουν οι μουσικές του Θεάτρου Σκιών.

Η κα Ανδριανοπούλου παρουσίασε το Διαπολιτισμικό Εργαστήριο για τσιγγάνους που λειτούργησε στο Ίλιον από το ΥΠΠΟ, με έμφαση στις δράσεις του Μουσικού Εργαστηρίου. Ακόμη, αναφέρθηκε στο εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάζεται για την ιστορία, τη ζωή και τον πολιτισμό των τσιγγάνων στην Ελλάδα.

Στη συζήτηση που ακολούθησε έγινε αναφορά στους τρόπους (έντυπα, σεμινάρια, διαδίκτυο) με τους οποίους θα μπορούσαν να ενημερώνονται καλύτερα οι εκπαιδευτικοί για τις τρέχουσες ή και παλιότερες εκπαιδευτικές δράσεις σε μουσειακούς χώρους, είτε αυτές εκπορεύονται από το ΥΠΠΟ, είτε από το ΥΠΕΠΘ, είτε από ιδιωτικά μουσεία και άλλους πολιτιστικούς φορείς.

Επίσης έγινε συζήτηση τεχνικού χαρακτήρα για τους τρόπους δανεισμού - διακίνησης - χρήσης των μουσειοσκευών.

Ε.Υ. και Μουσική Εκπαίδευση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες

Εισηγητές:

ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΝΑΝΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΤΣΙΜΠΙΔΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΣΙΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Προεδρεύων:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΥΜΒΡΑΚΑΚΗΣ

Η τεράστια σημασία που έχει στη διδασκαλία και μάθηση η βιωματική συμμετοχή του μαθητή στη μουσική μέσα από δραστηριότητες, δημιουργικού αυτοσχεδιασμού, ακρόασης, εκτέλεσης και σύνθεσης αναγνωρίζεται διεθνώς τόσο από ακαδημαϊκούς όσο και από εκπαιδευτικούς που διδάσκουν το μάθημα της Μουσικής. Η άμεση ενασχόληση του παιδιού με τον ήχο και γενικότερα με τη μουσική ενεργοποιεί ένα ευρύ φάσμα από τις δυνατότητες και τις αναπτυξιακές του λειτουργίες, ανάλογα, όμως με τα προσωπικά χαρακτηριστικά του κάθε ατόμου, τη μουσική του δεκτικότητα και τις προσωπικές του επιθυμίες. Έτσι, παρουσιάζονται διαφορές στη σχέση του παιδιού με τη μουσική, οι οποίες είτε έχουν να κάνουν με τυχόν αδυναμίες του είτε με ιδιαίτερα υψηλά επιτεύγματα. Η μουσική αγωγή ή και η μουσικοθεραπεία μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική κινητήρια δύναμη για έκφραση και επικοινωνία και να βοηθήσει τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να αναπτύξουν με έναν ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο λειτουργίες που χρειάζονται για να αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής τους και να οδηγηθούν στην όσο περισσότερη αυτονομία και στην αρμονικότερη συνεργασία τους με το κοινωνικό σύνολο.

Προς την κατεύθυνση αυτή κινήθηκαν και οι εισηγήσεις της συνεδρίας που ήταν αφιερωμένη στην Μουσική Εκπαίδευση και στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού ειδικά και κατάλληλα σχεδιασμένου προκειμένου να ανταποκρίνεται στα ιδιαίτερα δυναμικά χαρακτηριστικά των μαθητών με αναπηρίες.

Η εισηγήτρια Νικολαΐδου Γεωργία παρουσίασε μια εξαιρετική ερευνητική προσπάθεια προσέγγισης των μαθητών με διαταραχές στην ακουστική επεξεργασία (ΔΑΕ), οι οποίες στο βαθμό που εμφανίζονται λειτουργούν ως εμπόδιο για την κατανόηση ηχητικών χαρακτηριστικών που συχνά αγνοούνται κατά τη διάρκεια μουσικών δραστηριοτήτων στο περιβάλλον της τάξης. Τούτο έχει ως συνέπεια, από πλευράς των μαθητών, την εμφάνιση προβλημάτων κατανόησης και ανταπόκρισης στις σχεδιασμένες από τον εκπαιδευτικό μουσικές δραστηριότητες. Ο κατάλληλος σχεδιασμός εξατομικευμένου προγράμματος διδασκαλίας, η χρήση διάφορων διδακτικών μέσων και ποικιλίας εποπτικού υλικού κι ειδικότερα η κατάλληλη αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών αποτελεί για τον εκπαιδευτικό βασική επιδίωξη για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Προτείνεται η προσαρμογή των στόχων και των διδακτικών του προσεγγίσεων στα ιδιαίτερα γνωστικά, ψυχοκινητικά και κοινωνικο-συναισθηματικά γνωρίσματα της ιδιαιτερότητας των μαθητών.

Στη συνέχεια, σκοπός της παρουσίασης των εισηγητών Νάννου Ευαγγελίας και Τσιμπίδα Κωνσταντίνου ήταν να γίνουν γνωστά τα μέσα και το εκπαιδευτικό υλικό με το οποίο τα παιδιά με τύφλωση ή προβλήματα όρασης συμμετέχουν ισότιμα στη μουσική πράξη επωφελούμενα σε όλους τους τομείς της ανάπτυξης τους με κύρια αναφορά στη μουσική σημειογραφία. Με τη γραφή Braille, τα μουσικά σύμβολα σε μεγέθυνση, την ομιλούμενη παρτιτούρα και με την αξιοποίηση των αισθήσεων ιδιαίτερα της ακοής οι μαθητές με προβλήματα όρασης είτε ατομικά είτε ομαδικά έχουν την ευκαιρία όχι μόνο να μνηθούν στο μαγικό κόσμο της μουσικής αλλά και να ενεργοποιήσουν και να ρυθμίσουν ποικίλες λειτουργίες τους οι οποίες είναι άμεσα συνδεδεμένες με την προσωπική τους ανάπτυξη, εξέλιξη και ευημερία.

Η μουσική στο χώρο της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (ΕΑΕ) παρουσιάζεται με δύο μορφές: (α) τη μουσικοθεραπεία, δηλαδή τη στήριξη της θεραπευτικής προσέγγισης του ατόμου μέσω της μουσικής, και (β) τη μουσική αγωγή, δηλαδή την εκπαίδευση στη μουσική. Τα δύο επιστημονικά πεδία συχνά αλληλεπικαλύπτονται, αλληλοσυμπληρώνονται. Ωστόσο υπάρχουν και βασικά σημεία στα οποία διαφοροποιούνται. Το *Approaches: Μουσικοθεραπεία - Ειδική Μουσική Παιδαγωγική* αποτελεί το πρώτο ελληνικό επιστημονικό περιοδικό το οποίο είναι αφιερωμένο τόσο στο πεδίο της Μουσικοθεραπείας, όσο και στο πεδίο της Ειδικής Μουσικής Παιδαγωγικής. Ο εισηγητής, Τσίρης Γιώργος, ενημέρωσε τους συνέδρους για τον τρόπο λειτουργίας του ηλεκτρονικού περιοδικού και παράλληλα, επιχείρησε να αναλύσει και να συνδέσει τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν τη φιλοσοφία του *Approaches* με τις σύγχρονες απαιτήσεις και προσκλήσεις στο χώρο της Μουσικοθεραπείας και της Ειδικής Μουσικής Παιδαγωγικής τόσο στην Ελλάδα όσο και στο διεθνή χώρο.

Μετά το τέλος και των τριών εισηγήσεων, ακολούθησε γόνιμος και εποικοδομητικός διάλογος σε θέματα σχετικά με την ποικιλία των εκπαιδευτικών υλικών που παρουσιάστηκαν και ενεργοποίησαν το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων - συνέδρων τόσο από άποψη επιστημονική όσο και ως προς την εφαρμογή τους στη διδακτική πράξη. Αξιοσημείωτες είναι και οι διευκρινήσεις που δόθηκαν για την ειδοποιό διαφορά που διακρίνει τη Μουσικοθεραπεία από την Ειδική Μουσική Παιδαγωγική τόσο ως προς τις επιμέρους διαστάσεις του κάθε πεδίου όσο και ως προς τα ζητήματα, δεοντολογικά, επαγγελματικά κ.ά, που εγείρονται στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΜΑΪΟΥ 2009, 12:30-14:00

Συνεδρίες

Το μουσειακό εκπαιδευτικό υλικό και εφαρμογές του στη μουσική εκπαίδευση

Ενότητα 2

Εισηγητές:

Ν. ΔΑΦΝΗ

Ν. ΖΥΓΟΥΡΗ

Ι. ΓΟΥΛΑΠΤΣΗ

Μ. ΜΕΞΙΑ

Β. ΑΡΒΑΝΙΤΑΝΤΩΝΗ

Μ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ – Ε. ΤΣΟΥΤΣΙΑ

Προεδρεύουσα:

Α. ΤΣΙΤΟΥΡΗ

Η κα Δάφνη περιέγραψε την πολυσιχδή εκπαιδευτική δράση του Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης για ποικίλες ομάδες κοινού και αναφέρθηκε τόσο στη μουσική διάσταση που διατρέχει πολλά από τα προγράμματα και τις μουσειοσκευές του Μουσείου, όσο και στις ειδικές μουσικές εκδόσεις (CD) και εκδηλώσεις του.

Η κα Ζυγούρη παρουσίασε τους τρόπους που το νεανικό κοινό εξοικειώνεται με τη μουσική παράδοση των Ελλήνων, και τις διαπολιτισμικές αναφορές της, κατά το 18^ο και 19^ο αι., μέσα από την επαφή με τις συλλογές του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου: περιηγητικά κείμενα, χαρακτηριστικά, ζωγραφικά έργα και κειμήλια.

Η κα Γουλάπτη αναφέρθηκε στο πρόγραμμα «Μια φορά και έναν καιρό ήταν η μουσική», που αξιοποιεί παραδοσιακά μουσικά όργανα του Εθνολογικού Μουσείου Θράκης και οπτικοακουστικό υλικό για να αφηγηθεί την ιστορία της μουσικής από τα χρόνια του μυθικού Ορφέα μέχρι τους Αναστενάρηδες.

Η κα Μέξια παρουσίασε το πρόγραμμα «Γνωριμία με τα Λαϊκά Μουσικά Όργανα», που συντελείται μέσα από την επαφή με τις συλλογές του Ιστορικού - Λαογραφικού Μουσείου Κορίνθου, το άκουσμα μουσικών παραδειγμάτων και προφορικών παραδόσεων, την εξοικείωση με τις τεχνικές κατασκευής των οργάνων.

Η κα Αρβανιταντώνη παρουσίασε τους εκπαιδευτικούς φακέλους του ΥΠ.ΠΟ. «Μουσών Δώρα: η μουσική και ο χορός στην Αρχαία Ελλάδα», «Το θέατρο στην αρχαία Ελλάδα», και «Παίζοντας στο αρχαίο θέατρο», δείχνοντας τους τρόπους αξιοποίησης του έντυπου και ψηφιακού αυτού υλικού στη σχολική πράξη.

Οι κ.κ. Αργυρίου και Τσούτσια παρουσίασαν τον υπό σχεδιασμό εκπαιδευτικό φάκελο για το Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων, που στόχο έχει την εξοικείωση των

μαθητών με τη μορφή, την χρήση, τον τρόπο κατασκευής και παιχνίματος των οργάνων, αλλά και τη σχέση τους με τελετουργίες και λαϊκά δρώμενα.

Οι ερωτήσεις που ακολούθησαν επικεντρώθηκαν κυρίως στην απαραίτητη διαδικασία για την απόκτηση και χρήση των εκπαιδευτικών φακέλων. Επίσης, ως θετική αξιολογήθηκε η ύπαρξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων που σχετίζονται άμεσα με τη μουσική τόσο από μουσεία της Αθήνας, όσο και από μουσεία τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας.

Στρογγυλή τράπεζα

Μουσική, Ψηφιακές Βιβλιοθήκες και Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών

Εισηγητές:

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΜΕΡΑΚΟΥ
ΝΙΚΟΣ ΧΑΡΙΖΑΝΟΣ
ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΤΟΝΙΑ ΑΡΑΧΩΒΑ
ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΚΑΠΙΔΑΚΗΣ

Προεδρεύων:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΡΚΙΟΛΑΚΗΣ

Η στρογγυλή τράπεζα που διοργανώθηκε από τον γράφοντα εντάχθηκε στα πλαίσια της γενικότερης θεματικής ενότητας «Βιβλιοθήκες και Μουσική Εκπαίδευση». Οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους έγινε μία ευρύτερη συζήτηση περιγράφονται επιγραμματικά ως εξής:

- Πώς και υπό ποιες συνθήκες μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτό το υλικό από τους εκπαιδευτικούς;
- Ποιες χρήσεις αναπτύσσονται σήμερα ή δύνανται να αναπτυχθούν στο μέλλον;
- Εξυπηρετεί αυτού του είδους το υλικό το σημερινό σχολείο;
- Εκπληρώνεται ο ρόλος της διαθεματικότητας με την χρήση αυτού του υλικού;
- Πόσο απαραίτητη είναι πλέον η φυσική παρουσία του ενδιαφερόμενου;
- Πόσο καθοριστικό ρόλο μπορεί να παίξει η Βιβλιοθήκη στην εκπαίδευση των δασκάλων και των καθηγητών;
- Ποια είναι πλέον η θέση των Βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική διαδικασία;
- Σε ποιο βαθμό οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν τη μετεξέλιξη των βιβλιοθηκών σε πραγματικά εκπαιδευτικά κέντρα;
- Τέλος, τι υλικό είναι κατάλληλο για το σημερινό σχολείο; Υπάρχει ήδη; Δημιουργείται από κάποιους, και με ποιες συνθήκες; Πόσο επαναχρησιμοποιήσιμο είναι το διαθέσιμο υλικό; Έχουν όλοι οι χρήστες/μαθητές ισότιμη πρόσβαση στο υλικό;

Τα ζητήματα που τέθηκαν από τους συμμετέχοντες στην στρογγυλή τράπεζα άγγιξαν το μεγαλύτερο μέρος των προσδοκιών μας και συζητήθηκαν αρκετές από τις θεματικές ενότητες που τέθηκαν εξ αρχής. Το κοινό τοποθετήθηκε επί κάποιων θεμάτων που συζητήθηκαν αρχικά από τους ομιλητές και αφού όλοι είχαν ολοκληρώσει την εισήγησή τους. Ενδιαφέρον παρουσίασαν και κάποιες από τις ερωτήσεις, οι οποίες όμως ήταν επικεντρωμένες σε ζητήματα στα οποία δύσκολα θα μπορούσαν να απαντήσουν οι παρευρισκόμενοι ομιλητές, κυρίως γιατί οι ερωτήσεις αφορούσαν αρμοδιότητες εμπλεκόμενων υπουργείων και δημόσιων φορέων (όπως: διάθεση κονδυλίων για περαιτέρω δημιουργία

ψηφιακού υλικού, ανάπτυξη θεματικών βιβλιοθηκών κ.ά.). Επίσης, έγιναν ερωτήσεις πάνω στο ζήτημα της επαναχρησιμοποίησης του ψηφιακού υλικού και διαμόρφωσής του ώστε να είναι έτοιμο για χρήση από εκπαιδευτικούς. Πάνω σε αυτό το ζήτημα ο κος Καπιδάκης απάντησε ότι η επαναχρησιμοποίηση και η διαμόρφωσή του υλικού πρέπει να γίνεται κάτω από σαφείς προϋποθέσεις - προδιαγραφές αλλά και από ειδικούς που μπορούν να αναλάβουν τέτοιου είδους έργα.

Η επιδίωξή του υπογράφοντος όταν πρότεινε τη διεξαγωγή της στρογγυλής τράπεζας ήταν κατ' αρχήν οι εκπαιδευτικοί να αντιληφθούν τις δυνατότητες αξιοποίησης του ψηφιακού υλικού στη διαδικασία της μάθησης και να προσπαθήσουν να το εντάξουν στο πρόγραμμά τους. Επιπρόσθετα, επιδιώχθηκε να καταδειχθεί το γεγονός ότι οι βιβλιοθήκες έχουν μετεξελιχθεί, και από έναν χώρο όπου συσσωρεύεται η γνώση έχουν περάσει σε μία φάση αναδιοργάνωσης καθώς ασχολούνται τόσο με την διαχείριση της πληροφορίας, όσο και την διάχυσή της σε μεγαλύτερο κοινό. Τέλος, ευελπιστούμε ότι καταφέραμε να συμβάλλουμε σε έναν γόνιμο διάλογο με τους εμπλεκόμενους φορείς των εκπαιδευτικών έτσι ώστε να ενημερωθούν σχετικά με τα αγαθά της ψηφιακής εποχής χρησιμοποιώντας τα με σκοπό να εμπλουτίσουν το μάθημά τους όσο το δυνατόν περισσότερο.

Εργαστήρια

Τα Boomwhackers πάνε... σχολείο; ρυθμικά, μελωδικά και αρμονικά παιχνίδια

Εισηγήτρια:

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΕΡΑΚΑΚΗ

Ανταποκριτής:

ΣΟΦΙΑ ΜΠΑΛΚΑ

Μία ευφάνταστη πρόταση αξιοποίησης ενός πρωτότυπου εκπαιδευτικού υλικού παρουσίασε η κα Ελισάβετ Περακάκη στο εργαστήριο «Τα boomwhackers πάνε... σχολείο: Ρυθμικά, μελωδικά και αρμονικά παιχνίδια». Τα boomwhackers, ευρέως διαδεδομένα σε σχολεία του εξωτερικού, είναι κουρδισμένοι πλαστικοί ανθεκτικοί σωλήνες σε διαφορετικά χρώματα, το παίξιμο των οποίων δεν απαιτεί ιδιαίτερες δεξιότητες, γι' αυτό και μπορούν να παιχτούν από μαθητές όλων των βαθμίδων. Ο ήχος τους παράγεται είτε χτυπώντας τους σε ένα σκληρό αντικείμενο, είτε μεταξύ τους, προκαλώντας συνήχηση.

Όπως αναλύθηκε στη σύντομη εισαγωγή του εργαστηρίου με τα boomwhackers μπορούν να επιτευχθούν γνωστικοί, συναισθηματικοί και ψυχοκινητικοί στόχοι και να διδαχθούν δημιουργικά και βιωματικά έννοιες της μουσικής θεωρίας και αρμονίας όπως: συνήχηση, μελωδία, τονικό ύψος, ηχόχρωμα, σύμφωνες και διάφωνες συχορδίες, είδη συχορδιών, κλίμακες, διαστήματα κ.α. Επιπλέον καλλιεργείται η αυτοσυγκέντρωση, η επικοινωνία, η συνεργασία και η απελευθέρωση της σκέψης. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν με τους συμμετέχοντες κινήθηκαν σε δύο επίπεδα: ρυθμικά και μελωδικά παιχνίδια με το σύνολο της τάξης και αρμονικά και μελωδικά παιχνίδια ανά ομάδες, ακολουθώντας τις αρχές της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Η μεθοδολογία παρουσίασης του εκπαιδευτικού υλικού ήταν εξελικτική, από απλές δραστηριότητες μίμησης κι εκτέλεσης σε πιο πολύπλοκες που στόχευαν όλο και περισσότερο στη δημιουργικότητα και τον αυτοσχεδιασμό, πάντα με την ενεργό συμμετοχή του συνόλου της τάξης. Το εργαστήριο ολοκληρώθηκε με την εκτέλεση της παρτιτούρας ενός τραγουδιού που περιλαμβάνεται στο σχολικό βιβλίο μουσικής. Οι εκτελεστές boomwhackers χωρίστηκαν σε δύο ομάδες: η μία ανέλαβε την μελωδική γραμμή και η άλλη την αρμονική συνοδεία.

Η παρουσίαση των σχεδίων μαθημάτων με χρήση των boomwhackers διεύρυνε την οπτική του μαθήματος της μουσικής με μία νέα προσέγγιση και αποτέλεσε έμπνευση για τους συμμετέχοντες του εργαστηρίου. Στη συζήτηση που ακολούθησε εκφράστηκε το ενδιαφέρον όλων για άμεση εφαρμογή σχετικών δραστηριοτήτων στην εκπαιδευτική πράξη, ακόμα και σε συνδυασμό με άλλα μουσικά όργανα και τονίστηκε η ιδιαιτερότητα των boomwhackers. Πρόκειται για ένα τύπο εκπαιδευτικού υλικού που με βιωματικό, ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο μετουσιώνει όλη την τάξη σε μια πρωτότυπη ορχήστρα με απεριόριστες προοπτικές!

Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για τις ανάγκες της διδασκαλίας δημοφιλών μουσικών ρευμάτων και η χρήση του μέσα στην τάξη το παράδειγμα της χιπ-χοπ κουλτούρας

Εισηγήτρια:

ΝΑΝΣΗ ΤΟΥΜΠΑΚΑΡΗ

Ανταποκρίτρια:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΝΤΕΜΙΡΗ

Η παρουσίαση του εργαστηρίου της κ. Νάνση Τουμπακάρη ήταν αναμφίβολα εξαιρετικά ενδιαφέρουσα τόσο θεματολογικά, όσο και μεθοδολογικά. Αφετηρία και κινητήρια δύναμη του εργαστηρίου ήταν η παραδοχή της αναγκαιότητας για προσαρμογή της διδασκαλίας της μουσικής αγωγής στη σύγχρονη πραγματικότητα, αλλά και η αξιοποίησή της. Κεντρικό θέμα της παρουσίασης ήταν η ενσωμάτωση της διδασκαλίας της δημοφιλούς μουσικής κουλτούρας χιπ-χοπ στη σχολική μουσική αγωγή και η διαμόρφωση προτάσεων για τον τρόπο διδασκαλίας και την εύρεση εκπαιδευτικού υλικού.

Η κα Τουμπακάρη συνδυάζοντας έναν δομημένο λόγο και μία χειμαρρώδη εκφραστικότητα κατέστρωσε μία σπονδυλωτή παρουσίαση του θέματός της. Αρχικά προβλήθηκαν οι λόγοι, για τους οποίους η ενασχόληση με μία δημοφιλή στους μαθητές -άρα «γνωστή»- μουσική κουλτούρα είναι αναγκαία. Στο σημείο αυτό τονίστηκε η αξία του αναστοχασμού, υπό την έννοια της μετατροπής της προδιαμορφωμένης μουσικής τάσης και εμπειρίας σε γνώση. Η εισηγήτρια σημείωσε πως η διαδικασία αυτή θα πρέπει να γίνεται με συστηματικό τρόπο και πάντα μέσα στα πλαίσια της αλληλεπίδρασης μουσικής και κοινωνίας. Η διδακτική προσέγγιση που προτάθηκε ακολούθησε τα εξής στάδια: γνωριμία με την χιπ-χοπ κουλτούρα (πού, ποιός, γιατί, πώς, πότε γεννήθηκε), έπειτα επιλογή υλικού (διάκριση μαθητών σε ομάδες), προσέγγιση της μουσικής και τέλος δημιουργία μουσικής. Κατά την διενέργεια του εργαστηρίου τα δύο πρώτα στάδια παρουσιάστηκαν συνοπτικά και συνοδευόμενα από διαφάνειες, αλλά και πολύ ενδιαφέροντα βίντεο. Αντιθέτως τα δυο τελευταία είχαν πιο ενεργητικό χαρακτήρα, όσον αφορά τους συμμετέχοντες, καθώς κλήθηκαν να δουν βίντεο κλιπ, να ακούσουν μουσική, να αναγνωρίσουν ρυθμικά μοτίβα, να αναπαραγάγουν με μουσικά όργανα και τέλος να δημιουργήσουν εξ ολοκλήρου ένα χιπ-χοπ μουσικό κομμάτι.

Η συμμετοχή των παρακολουθούντων στο συγκεκριμένο εργαστήριο υπήρξε μεγάλη, τόσο αριθμητικά, όσο και ποιοτικά. Σημειώθηκαν αρκετές ερωτήσεις, αλλά και παρεμβάσεις. Η συζήτηση περιστράφηκε κυρίως γύρω από θέματα εφαρμογής των όσων προτάθηκαν, δυσκολίες στην οργάνωση της διδακτικής μεθόδου, δυσκολίες του είδους χιπ-χοπ (αθυροστομία, περιεχόμενο των στίχων), αλλά και το πώς θα διαχειριστεί ο εκάστοτε εκπαιδευτικός την ελλειπή γνώση του πάνω σε τέτοιου είδους μουσικές κουλτούρες. Σημαντικό είναι να τονιστεί, πως η διαδικασία της δημιουργίας χιπ-χοπ μουσικών μοτίβων και της κατασκευής ενός μουσικού κομματιού πραγματοποιήθηκε από τους συμμετέχοντες με μεγάλη ενεργητικότητα, αυθορμητισμό και ομαδικό πνεύμα.

Εν τέλει, η συγκεκριμένη παρουσίαση κρίνεται ως σημαντική για τη διεύρυνση της έννοιας *εκπαιδευτική πράξη*. Οι ομάδες εργασίας και η δημιουργική διαδικασία προάγουν την ομαδικότητα, ενώ η γνωριμία με τις υπόλοιπες μορφές της χιπ-χοπ κουλτούρας (χορός, εικαστικά) συμβάλλουν σε μία διαθεματική προσέγγιση. Τέλος, η γνωριμία με διαφορετικές μορφές της χιπ-χοπ κουλτούρας προάγουν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΜΑΪΟΥ 2009, 14:30-16:00

Συνεδρίες

Το μουσειακό εκπαιδευτικό υλικό και εφαρμογές του στη μουσική εκπαίδευση

Ενότητα 3

Εισηγητές:

Ε. ΧΡΥΣΑΔΑΚΟΥ – Γ. ΣΠΑΝΟ, Λ. ΜΑΣΟΥΡΑ

Προεδρεύουσα:

ΑΜΑΛΙΑ ΤΣΙΤΟΥΡΗ

Οι κ.κ. Χρυσάδκου και Spano παρουσίασαν δράσεις που υλοποιούνται στο «Παιδικό Δωμάτιο», έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη», όπου μέσα από τη χρήση βιβλίων, διαφανειών και ηχητικών παραδειγμάτων επιδιώκεται η γνωριμία με τη μουσική, τα όργανα, τους συνθέτες.

Η κα Μασούρα ανέπτυξε το πρόγραμμα «Η Καμεράτα πάει σχολείο», όπου μέσα από δημιουργικά εργαστήρια και συναυλίες στα σχολεία και στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, οι μαθητές εξοικειώνονται με τα έγχορδα και με το ρεπερτόριο της Ορχήστρας Φίλων της Μουσικής, ενώ η μουσική διασυνδέεται και με άλλες μορφές έκφρασης.

Οι ερωτήσεις που ακολούθησαν αφορούσαν: 1. στον τρόπο συγκρότησης, εμπλουτισμού και λειτουργίας της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη» και 2. στις δυνατότητες διασύνδεσης ενός μουσικού κομματιού με άλλες μορφές τέχνης, όπως τη ζωγραφική, τη λογοτεχνία ή τη μυθολογία, στο πλαίσιο του προγράμματος «Η Καμεράτα πάει σχολείο».

Σχεδιασμός – Παράγωγή και Αξιολόγηση Ε.Υ.

Εισηγητές:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΣΙΒΡΗ

ΛΩΡΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

και συνεργάτες

Προεδρεύουσα:

ΜΑΡΙΑ ΕΥΠΑΤΡΙΔΟΥ

Στη συγκεκριμένη συνεδρία παρουσιάστηκαν δείγματα Ε.Υ. που σχεδιάστηκαν, παράχθηκαν, εφαρμόστηκαν και αξιολογήθηκαν από εκπαιδευτικούς με κύριο σκοπό την αποτελεσματική χρήση τους σε μουσικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα για παιδιά. Κινητήρια κοινή ιδέα για την παραγωγή των συγκεκριμένων (διαφορετικών) μορφών Ε.Υ. ήταν η *εξεύρεση και δοκιμή ελκυστικών προς μάθηση προσωπικών λύσεων* για τον εμπλουτισμό της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. Συγκεκριμένα παρουσιάστηκε συνοπτικά το μουσικό εγχειρίδιο που δημιουργήθηκε από την ίδια την εκπαιδευτικό (με τη συνεργασία σκιτσογράφου) για να καλύψει τη μέχρι πρότινος απουσία επίσημου μουσικού διδακτικού εγχειριδίου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και δόθηκε έμφαση (κατά την εισήγησή της), στα περιεχόμενα, τη διάταξη και την προσέγγιση της «ύλης» των βιβλίων μαθητή και εκπαιδευτικού, καθώς και στον βαθμό αποδοχής και αξιοποίησης του υλικού από τα παιδιά κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της μουσικής στην τάξη με τη βοήθεια του συγκεκριμένου βιβλίου.

Με την επόμενη εισήγηση δόθηκε έμφαση στη μελέτη περίπτωσης αξιολόγησης του βαθμού αποτελεσματικότητας και της ανάπτυξης μουσικής μάθησης μέσω της χρήσης του λογισμικού «Ο Μουσικός Κόσμος» από μαθητές Δημοτικού. Παρουσιάστηκαν τα σχετικά αποτελέσματα της έρευνας που δείχνουν ότι η *αξιοποίηση ως εργαλείου* (από τον εκπαιδευτικό) της *εξοικείωσης των παιδιών με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και τον υπολογιστή* βαίνει προς όφελος (της μάθησης γενικότερα, αλλά και) της *μουσικής*. Οι δύο παρουσιάσεις εστίασαν σε μορφές Ε.Υ για τη μουσική (βιβλίο και λογισμικό) με τις οποίες εκπαιδευτικοί και μαθητές είναι εξοικειωμένοι σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η ιδέα να προσεγγίσει κανείς την ίδια τη δημιουργία της μουσικής (με τη μορφή επένδυσης παραμυθιών, από ενήλικα συνθέτη) ως Ε.Υ. είναι πρωτότυπη, παρόλο που οι μουσικές επενδύσεις λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή του, αποτελούν μία από τις μακροβιότερες μορφές τέχνης. Η έννοια της καλλιτεχνικής δημιουργίας ως εκπαιδευτικό εργαλείο που διέπεται από κανόνες και επιτελεί συγκεκριμένες λειτουργίες - η μουσική ως μορφή κώδικα επικοινωνίας και γλώσσας - αναπτύχθηκε και παρουσιάστηκε σε συνδυασμό με τα συγκεκριμένα ηχητικά παραδείγματα/συνθέσεις και ενισχύθηκε από την επιχειρηματολογία της εισηγήτριας.

Επιπλέον αυτών, παρουσιάστηκε Ε.Υ. για ενήλικες, το οποίο αξιοποίησε επιτυχώς (μετά από μέτρηση της αποτελεσματικότητάς του) τις θεωρίες του κριτικού στοχασμού υποβοηθώντας τον αισθητικό γραμματισμό ομάδας ενηλίκων που φοίτησε σε Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας. Με αφορμή τη γνωριμία με τα όργανα της συμφωνικής ορχήστρας, οι

εκπαιδευόμενοι δημιούργησαν με βάση τη θεωρία, ατομικό φάκελο με δομημένο υλικό, το οποίο επεξεργάστηκαν ακολουθώντας κατάλληλη μεθοδολογία, επιτυγχάνοντας μεταξύ άλλων διεύρυνση των γνώσεων, ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, ενεργοποίηση του κριτικού στοχασμού και καλλιέργεια ακουστικών δεξιοτήτων μέσω της συνεργατικής μάθησης και της βιωματικής εκπαίδευσης.

Το συμπέρασμα που θα μπορούσε να προκύψει από τη συγκεκριμένη συνεδρία είναι πως ανεξάρτητα από τον βαθμό εξοικείωσης με την έρευνα και τις μεθοδολογίες της, ο εκπαιδευτικός οφείλει να ενημερώνεται για τις συνεχείς εξελίξεις στην επιστήμη του και το κυριότερο να τολμά να δημιουργεί Ε.Υ. προσεγγίζοντας με κριτική ματιά το δημιούργημά του, δρώντας ως μοντέλο προς αυτήν την κατεύθυνση για τους μαθητές του.

Εργαστήρια

Το ελληνικό Θέατρο Σκιών και η συμβουλή του στην Αισθητική Αγωγή

Εισηγήτρια:

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ανταποκρίτρια:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΝΤΕΜΙΡΗ

Την τρίτη μέρα του 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της ΕΕΜΑΠΕ (Κυριακή 10/5/2009) παρουσιάστηκε το εργαστήριο της κας Δέσποινας Ματθαιοπούλου, το οποίο αφορούσε την ελληνική λαϊκή παράδοση του θεάτρου σκιών και την ένταξή της στην αισθητική αγωγή της μουσικής. Κύριο θέμα της παρουσίασης ήταν το μουσικό παιχνίδι και η αξιοποίησή του για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της μουσικής αντίληψης, αλλά και της καλλιτεχνικής έκφρασης του μαθητή. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια προτάθηκε η δημιουργία μουσικού παιχνιδιού με εργαλείο έκφρασης την κυρίαρχη μορφή του ελληνικού θεάτρου σκιών: τον Καραγκιόζη.

Στο ξεκίνημα της παρουσίασης αναφέρθηκαν από την εισηγήτρια συνοπτικά οι δυο επικρατέστεροι μύθοι σχετικά με τις καταβολές του θεάτρου σκιών του Καραγκιόζη. Μετά από την εισαγωγική αυτή επισκόπηση το εργαστήριο απέκτησε πρακτικό χαρακτήρα με τους συμμετέχοντες να έχουν ενεργητικό ρόλο. Η διαδικασία ακολούθησε την εξής ροή: γνωριμία με τους κεντρικούς ήρωες του Καραγκιόζη, διαχωρισμός ομάδων εργασίας για τη δημιουργία παράστασης και τέλος επιτέλεση της παράστασης. Στο πρώτο στάδιο οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να μιλήσουν για τους ήρωες και τα χαρακτηριστικά τους, υπό τους ήχους του εισαγωγικού χασαποσέρβικου των παραστάσεων του Καραγκιόζη. Ύστερα από την επιλογή τίτλου (ανάμεσα σε τρεις) για τη δημιουργία της παράστασης, χωρίστηκαν ομάδες εργασίας για την κατασκευή των σκηνικών, των φιγούρων και τη δημιουργία του σεναρίου. Με το πέρας των προετοιμασιών -και ύστερα από την ανάγνωση του σεναρίου- ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να επιλέξουν πώς (με τα υπάρχοντα μουσικά όργανα και το cd) και σε ποια σημεία θα γίνει μουσική επένδυση της παράστασης. Τέλος, πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση της παράστασης με τους συμμετέχοντες σε ρόλο καραγκιοζοπαιχτών, μουσικών, αλλά και κοινού.

Παρότι ο αριθμός των συμμετεχόντων στο εργαστήριο της κ. Ματθαιοπούλου δεν ήταν ο αναμενόμενος, αυτοί οι οποίοι το παρακολούθησαν ανέλαβαν με προθυμία όλα τα στάδια της δημιουργίας της παράστασης. Σημειώθηκαν αρκετές ερωτήσεις αναφορικά με πρακτικά ζητήματα, όπως είναι η εύρεση του κατάλληλου υλικού, της μουσικής επένδυσης και του τρόπου κατασκευής των φιγούρων. Παράλληλα υπήρξε προβληματισμός σχετικά με τον τρόπο διαμόρφωσης του σεναρίου αναλογικά με την ηλικία των μαθητών, αλλά και σχετικά με το πλήθος των διδακτικών ωρών, που προϋποτίθενται για την υλοποίηση μίας τέτοιας παράστασης.

Εν κατακλείδι, το εργαστήριο της κας Ματθαιοπούλου θα μπορούσε να συνιστά μία

ενδιαφέρουσα πρόταση για την ανάπτυξη της αισθητικής αγωγής των μαθητών στα πλαίσια της μουσικής. Η σωστή οργάνωση της δημιουργίας μίας παράστασης θεάτρου σκιών, αναλογικά με τις διδακτικές ώρες και την ηλικία των μαθητών, θα μπορούσε εν δυνάμει να συμβάλει σε κυρίαρχες παιδαγωγικές αξίες. Η ανάπτυξη και καλλιέργεια της προσωπικής έκφρασης, της μουσικής αντίληψης, του ομαδικού πνεύματος, αλλά και της δημιουργικότητας είναι οι σημαντικότερες από αυτές. Αναμφισβήτητα και η γνωριμία με την ιστορία και την τέχνη του ελληνικού θεάτρου σκιών συνιστά πολύτιμη εμπειρία για τους μαθητές.

Μουσική και Επικοινωνία

Εισηγητής:

ΘΩΜΑΣ ΚΙΝΔΥΝΗΣ

Ανταποκριτής:

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΡΗΣ

Η μελέτη της σχέσης μουσικής και επικοινωνίας βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος διαφόρων επιστημονικών πεδίων, όπως μουσική εκπαίδευση, μουσικοθεραπεία, μουσική ψυχολογία και κοινωνιολογία της μουσικής. Σε αυτό πλαίσιο έχουν αναπτυχθεί ποικίλες θεωρίες για την κατανόηση και περιγραφή της σχέσης μουσικής-επικοινωνίας, ενώ έχουν διεξαχθεί ποικίλες μελέτες και έρευνες σχετικά με τη χρήση της μουσικής ως μέσο μη-λεκτικής επικοινωνίας, την αντιστοιχία του μουσικού αυτοσχεδιασμού με την επικοινωνία μητέρας-βρέφους, και όχι μόνο. Παρ' όλα αυτά, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πράξης συχνά η έννοια της επικοινωνίας συνδέεται με τη μουσική, χωρίς όμως να αναρωτηθούμε τι ακριβώς εννοούμε όταν αναφερόμαστε σε αυτή.

Τι σημαίνει λοιπόν επικοινωνία; Ποια είναι η αξία της επικοινωνίας στη ζωή μας; Πως επικοινωνούμε μέσω της μουσικής; Αυτές είναι μερικές από τις ερωτήσεις που συχνά παραλείπουμε να αναζητήσουμε και τις οποίες επιχείρησε να αναπτύξει ο κ. Θωμάς Κινδύνης στο συγκεκριμένο εργαστήριο.

Το εργαστήριο συμπεριελάμβανε ένα συνδυασμό βιωματικών δραστηριοτήτων και θεωρητικής ανάπτυξης της έννοιας της επικοινωνίας. Ο εισηγητής παρουσίασε ένα μοντέλο κατανόησης της επικοινωνίας το οποίο χαρακτηρίζεται από τις ακόλουθες βασικές έννοιες: πρόθεση, αποτύπωση, προσοχή, ενδιαφέρον, απόσταση και στοργή.

Βάσει αυτού του μοντέλου, ο εισηγητής επιχείρησε να εξηγήσει τι συμβαίνει όταν λέμε πως υπάρχει «έλλειψη επικοινωνίας», ενώ παρουσίασε διάφορα επίπεδα επικοινωνίας ανάλογα με την ποιότητα αυτής, όπως παρεμποδισμένη, επιβεβλημένη ή απαρνημένη επικοινωνία.

Όλα τα παραπάνω παρουσιάστηκαν από τον εισηγητή με ζωντάνια και αναπαραστατικότητα, γεγονός που διευκόλυνε την ενεργή συμμετοχή των συμμετεχόντων αντίστοιχα. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου προέκυψαν ποικίλα ερωτήματα και προβληματισμοί από το κοινό. Μεταξύ αυτών, κύρια θέση κατείχαν τα ακόλουθα:

- Ποιος είναι ο ρόλος των διαφορετικών εμπειριών του κάθε ατόμου σε μία επικοινωνιακή σχέση;
- Ποια είναι η σημασία της στοργής και της συναισθηματικής απόστασης στην επικοινωνία;

Οι προβληματισμοί αυτοί λειτούργησαν ως αφορμή για γόνιμη συζήτηση στην ομάδα και περαιτέρω προβληματισμό για την εφαρμογή αυτών των ιδεών στην καθημερινή κοινωνική ζωή. Κατά αυτόν τον τρόπο, η έμφαση του εργαστηρίου δόθηκε κυρίως στην έννοια της επικοινωνίας, ενώ η έγινε σύντομη αναφορά στο πως η επικοινωνία συνδέεται με τη μουσική χρησιμοποιώντας τον παλμό και κάνοντας ορισμένες βιωματικές ασκήσεις.

Ως μία πιθανή μελλοντική εξέλιξη του συγκεκριμένου εργαστηρίου θα πρότεινα τη σύνδεση της σχέσης μουσικής και επικοινωνίας με αντίστοιχες θεωρητικές προσεγγίσεις από τον χώρο της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας ή/και της κοινωνιολογίας. Παράλληλα, θα πρότεινα την πρακτική εφαρμογή των βασικών εννοιών της επικοινωνίας στη μουσική εκπαίδευση μέσα από βιωματικές δραστηριότητες.

ΜΟΥΣΙΚΗ
ΣΕ ΠΡΩΤΗ
ΒΑΘΜΙΔΑ

ISSN 1790-773X